

Nederland verdeeld

Het gaat niet goed met de vlinders in Nederland. Van de in totaal 47 soorten waarvoor we een trend kunnen berekenen gaan maar liefst 30 soorten achteruit. Allemaal zeldzame soorten denken we dan. Maar is dat wel zo? Hoe gaat het met de algemene soorten?

Algemene soorten noemen we voor het gemak die soorten die níet op de Rode Lijst staan, die dus als 'thans niet bedreigd' worden beschouwd, 23 in totaal. Hier vallen zeer algemene soorten onder, maar ook soorten die wat zeldzamer zijn zoals eikenpage en groentje. Van deze soorten nemen er tien in aantal toe (figuur 1); de gehakkelde aurelia, koninginnenpage, boomblauwtje en het bont zandoogje doen het zelfs heel goed. Aan de andere kant nemen er ook tien in aantal af; met zwart- en geelsprietdikkopje, kleine vos, citroenvlinder en dagpauwoog gaat het zelfs erg slecht.

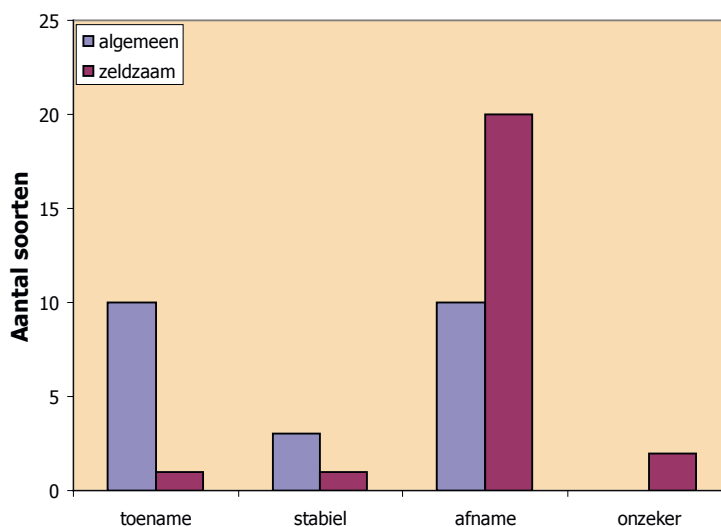
De indexen van het Landelijk Meetnet Vlinders zijn een maat voor de verandering van een soort van jaar tot jaar. Ze kunnen worden berekend voor heel Nederland, maar ook voor een bepaalde regio, mits hier voldoende routes liggen. Figuur 2 geeft het gemiddelde van alle indexen van algemene vlinders voor het gebied boven de grote rivieren en voor het gebied ten zuiden ervan. Als basisjaar is 1992 gekozen, dat wil zeggen dat de aantallen van dat jaar op 100 zijn gesteld. Op deze manier kan snel zichtbaar worden gemaakt hoe de aantallen over de hele periode ten opzichte van dit basisjaar zijn veranderd.

Het valt meteen op dat de algemene vlinders het gemiddeld genomen in Zuid-Nederland slechter doen dan in Noord-Nederland. Het zuiden laat een sterk dalende trendlijn zien, het noorden geeft een licht stijgende lijn. Ook kunnen we zien dat de slechte jaren in Zuid ook de slechte jaren in Noord zijn. Van de vroeger zo algemene soorten als de argusvlinder, de dagpauwoog, kleine vos en de citroenvlinder zijn de aantallen in het zuiden in veertien jaar tijd gedecimeerd. Bont zandoogje, boomblauwtje en de gehakkelde aurelia zijn daarentegen met name in het noorden weer behoorlijk toegenomen. De koninginnenpage doet het in het zuiden goed, maar deze soort is niet bij de berekening van figuur 2 meegenomen omdat hij (nog) te weinig voorkomt in het noorden en er geen trend voor kon worden berekend.

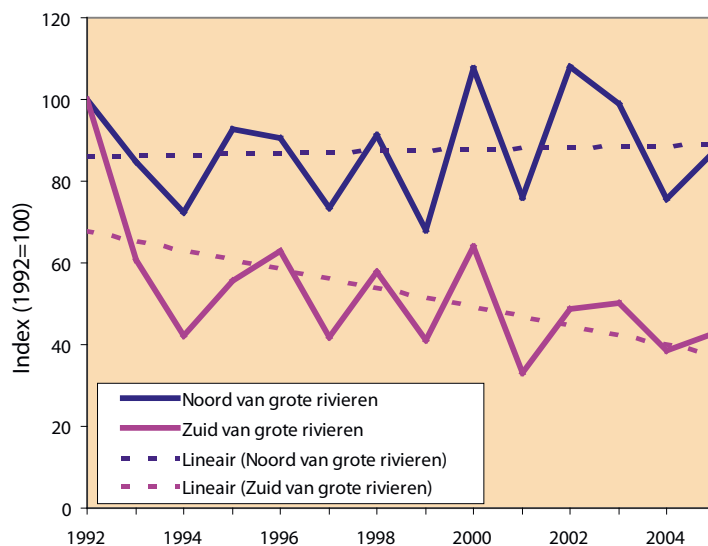
Waarschijnlijk worden de verschillen tussen het noorden en het zuiden niet door één, maar door een complex van factoren veroorzaakt. Minder vermeting en/of vervuiling in het noorden, minder verstedelijking, meer bossen en

hei, fijnschaliger landschap, klimaatsverandering waardoor meer soorten naar het noorden toe uitbreiden. Om hierachter te komen is nog veel onderzoek nodig. Maar zorgelijk is het intussen wel.

Tekst:
Chris van Swaay
De Vlinderstichting
& Calijn Plate
CBS

Figuur 1: Trend tussen 1992 en 2005 van algemene en schaarse soorten.

Figuur 2: Gemiddelde index van algemene vlinders in Noord- en Zuid-Nederland. De trend is als stippellijn aangegeven.

Geen kennis zonder data: geen meetnet zonder tellers. Wilt u ook meewerken aan het behoud van de vlinders en libellen in ons land, tel dan mee in een van de meetnetten. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met De Vlinderstichting via telefoon (0317 467346) of e-mail (info@vlinderstichting.nl).